

vxorem posse petere, quando maritus ea graui metu cogit ad copulam cum ipsius viri confanguineo: in odium delicti viri: vbi aperte sentiunt contrarium, vbi nulum esset viri delictum, atq; ita prædictū odium cessaret. Et tenet Petrus de Ledema de matrim. q. 5. ar. 6. dubio. 5.

Sed nec prædicta limitatio caret difficultate, aiūt enim Ricardus, & ipsum trāsribentes, Astenis, Rosel. Syl. Graf. n. præcedenti allegati, quando vxor metu ab ipso viro illato, & cadenti in virum constantem, coniuuere copulæ cum viro confanguineo, posse eam debitum potere, teneatq; virū reddere. Nec id alia ratione probat, quā in odium criminis viri. At oppositū credo, nepe, in eo euentu neutrum posse petere, nec reddere (vt dixi. n. 2.) quando metus est leuis. Quia cū vterq; particeps fuerit culpæ in affinitatis cōtractione, vterq; iure exigendi priuatur, & subinde neuter licite reddere potest (vt probauit locis eo. nu. 2. citatis) nec ius quod ab hac pena eximat vxorē, viri culpam considerat, nec in eius odium cōcessit non obtinēti affinitati, posse in hoc euentu petere: sed

vniversali ter debiti petitionem negatū coniugi, cuius culpa affinitas orta est.

Ex his inferitur non audiendus esse Nauar. & Pedrazam. n. 3. relatos, dicentes, remigantes aduersus Christianos peccare mortaliter, at non innotari excommunicacione. Quia. n. 4. satis probati casu quo adio non eximitur a culpa, nec ab excommunicacione eā excusari: Atq; ita in hoc euentu censet Manuel in addit. ad bullā cruciatam. §. 9. numer. 95. sine. Ex alio autem capite excusari possunt ab excommunicacione: quia nimirum, communiter non peccant mortaliter remiges illi metu mortis id efficientes, vt latius probat Corduba summa. q. 137. folio. 400. Nauarra lib. 3. de restitucione. c. 4. dubio. 4. in noua editione, num. 52. Molina tomo. 1. de iust. disp. 115. pagina. 658. Ludouicus Lopez. 1. par. instrūct. cap. 60. sine. Rutilius Benzonius tra. de fuga, lib. 1. disput. 1. quæst. 4. folio. 102. §. allerit secundū. Vega. 1. tom. summa. c. 118. casu. 2. & specialiter est videndus Molina eo loco citato, qui optimē explicat casum rarum in quo culpa esset.

DISPUT. TRIGESIMASECVNDA.

Vtrum cōiux, qui ex ignorantia iuris prohibentis, vel facti, efficitur cognatus, aut affinis alterius coniugis, priuatur debiti petitione?

SVMMARIVM.

¶ **Q**uot sint quæstiones disputande. n. 1.
¶ Quid intersit inter legem minime obligare ignorantes: vel hos à transgressione excusari. n. 2.
¶ Lex obligat etiam ignorantes inuincibiliter ipsam. n. 3.
¶ Minime præsumitur ignorantia, sed probanda est. n. 4.
¶ Qualiter probetur, & an solo iuramento dicentis se ignorasse. n. 5.
¶ Quoties lex puniat actum nullū alio iure prohibicum, ignorans ipsam, est pena immunis per legem statuta. n. 6.
¶ Quid, si puniat actum iure humano antequam, aut diuino naturali prohibicum, an scies antiquam prohibitionem, ignorans tamen nouam sub excommunicacione, illam incurvat contra scientem? Resertur duplex opinio. n. 7. & 8.
¶ Proponitur authoris sententia, n. 9.

Soluuntur argumenta priora. Enodantur. c. cū illorum, de sentent. excom. regula, ignorantia, de regulis iuris, in 6. quomodo ignorantia iuris non excuset, & l. vulgaris, ff. de furtis. n. 10.

Satisfit posterioribus argumentis, & enodatur. c. 2. de constit. in 6. & qualiter argumentum à contrario sensu desinat, vbi in contrario est eadem, aut maior ratio. n. 11. Post. n. 11. inuenies alia summaria.

¶ **Q**uestio hæc difficillima est, si exacte tractanda sit. Pendet enim ex ea quæstione, Qualiter ignorantia legis, aut pœnæ in ipsa statuta, excuset a pena incurrēda? Quæ cōfusè satis discutitur à Doctoribus. Cū enim sint diuersæ pœnæ, spirituales, & temporales, atq; inter illas sit differentia, quod sola excommunicacio videatur desiderare contumaciam; cū sit enā ignorantia du-

plex,

plex, altera iuris, & altera facti: & rursus illa, quæ tantipius iuris, & pœnæ in ipso contenta: alia verò solius pœnæ. Non satis distinguit inter has pœnæ, nec satis explicat, num loquantur de ignorantia ipsius iuris, vel solius pœnæ. Atq; ideo maioris claritatis gratia, distinguens pœnæ, ac ignorantiam ipsam, septē agitabo quæstiones: præmissis aliquibus fundamentis generalibus, quæ omnibus illis deseruiūt. Prima est, an ignorantia iuris excommunicacionem imponens, excuset ab illa contrahēda? Secunda, quid si ad sit scientia iuris prohibentis, at ignoretur excommunicacione in eo lata? Tertia, quid in alijs pœnis, an si ad sit ignorantia iuris, incurritur? Quarta, quid si in illis sola pœnæ ignorantia reperitur. Quinta, quid in quibuscunque pœnis, vbi sola ad sit facti ignorantia? Sexta, qualis debeat esse ignorantia, siue iuris, siue facti, vt à pœnis excuset? Septima, an vbi contracta est affinitas, aut cognatio, cum ignorantia iuris, vel facti, interdicatur coniugii contrahenti, petitiō debiti?

¶ Primum fundamentum sit. Differentia lata est inter hæc. Lex non obligat ignorantes. Vel illos obligat, excusatur tamen à peccato, & pœnæ. Quare non est quæstio de nomine, num obliget ignorantes. Si enim dicamus obligare, quamuis ignorans excusetur à culpa transgressions, & pœnæ: non excusabitur ab alijs legis effectibus. Quod secus dicendum est, vbi lex nō obliget ignorantes. Nihil enim in illis operaretur, v.g. Decretum Tridentini obligat ignorantes, vbi legitime promulgatum est: ex quo fit vt contrahentes clam matrimonium in eo oppido, ignari inuincibiliter decreti, minime peccet, nec subdantur illius pœnis: at matrimonium eo decreto irritatum, erit nullum. At vbi id decretum non obligat, matrimonium est validum: & tale esset, si diceremus illud non obligare ignorantes.

¶ Secundum sit. Certum est legem vbi sufficienter promulgata est, ita vt scientes liget, obligare etiam inuincibiliter ignorantes. Quoniam lex talis habet iam completam legis rationem, ac subinde perfectam obligandi vim. Nec enim vnicuique, est notificanda. c. 1. de postu. prelat. & authent. vt nouæ factæ constit. §. sancimus, collat. 5. obligat ergo omnes, siue illius cōscios, siue ignoros. Et confirmatur, quia virtus obligandi ex ipsa legis natura, & virtute,

non ex subditi notitia proficiscitur. Talem, quia ignorans legis illius sufficienter promulgata, si certior de illa fiat à viro si de digno, ad illam tenebitur. Ergo & antea tenebatur. Nō enim vir ille sua assueuacione legi virtutem obligandi tribuit. Ita Sotus lib. 1. de iust. q. 1. art. 4. concl. 3. Metius. 1. 2. q. 90. ar. 4. concl. 3. ver. illud autem. Quare dum in hoc. c. 2. de constit. 1. vers. ignorantes, & aliqui iurisperiti ibi, assueuerant, ignorantes minime obligari lege: Quod etiam videtur sentire Caic. 1. 2. q. 90. art. 4. ad. 2. intelligē de sunt, vt velint ignorantes excusari à pœnæ, & culpa transgressions legis.

¶ In foro autem externo, duobus mensuris à legis promulgatione transactis, iure optimo præsumitur illius scientia: vnde ignorantiam alleganti incumbit onus probandi, vt notant communiter Doctores, & constat ex auth. vt factæ nouæ constit. §. sancimus, & §. ne igitur, collat. 5. & c. 1. de postul. prelat. & c. fin. §. alioquin, qui matrimonium accusare possunt. Atq; idē est, licet non sit promulgata in qualibet prouincia, est tamen in ea vsu recepta, & in curia promulgata. Constat ex c. 1. §. veram, de postul. prelat. Rationem autem huius præsumptionis subdunt gloss. l. fin. verb. scientes. ff. de decretis ab ordine faciendis, & glo. c. nulli, verb. verisimiliter, de elect. in 6. Quia publicè propositum ignorare non licet, nec facile ignorantiam talem alleganti fides adhibenda est.

¶ Admittitur autem probatio ignorantie huius, gloss. c. 2. de constit. in 6. notabil. 1. Abbas. c. 2. n. 9. eodem tit. vbi Felinus. n. 10. Syl. verb. lex. q. 7. coniecturæ; quæ hanc ignorantiam probant, proponunt vt c. fin. §. super quo, qui matrim. accus. pos. Coniecturis enim probanda est, vt notat Baldus. l. 1. nu. 10. ff. de legibus, faciliusq; in feminis probatur: teste Præposito. c. quod dicitur. d. 16. eò quod illis vagari non liceat. Et quidem in genere loquēdo, probatur iuramento ipsius se ignorasse dicentis. Quia in cordis penetratibus latentia, minime testibus probari possunt. Ita gloss. c. si verò, el. 2. de sent. excom. verb. propria. Castro lib. 2. de lege pœnali. c. 14. §. sicut dictum est. Nau. lib. 1. conf. in priori editione, tit. de constit. conf. 1. nu. 6. & 7. Couar. 2. varia. c. 10. n. 1. vers. 3. admittenda est. Gregor. Lopez. l. 1. tit. 1. p. 7. verb. que lo non supiera, & colligitur ex illa lege. Auiles. c. 52. prætorum, gl. en la tierra

nu.

nu. 1. Salzedo addit. ad regulam Bernardi Diaz. 323. Gratiam regula. 270. initio. Mascardus de probat. concl. 831. nu. 1. & innumeris alij per hos relati. Et eadē ratione scientia probatur iuramento. Quia est ex ijs quæ in corde latitant. Ita Couar. & Gratiam, num. 3. ibidem. Temperat autem Nauar. vt ignorantia probetur iuramento: nisi contraria scientia verisimilibus coniecturis probaretur. Sed bene Castro proximè citatus id intelligit, quando coniecturæ essent nimis violentæ, & adeo aperta, vt rem ipsam quasi indice demonstrare videantur. Non enim facillè credendum est, adeo quæpiam suæ salutis immemorem esse, vt peiorare velit. Idq; docet Couar. regula possessoris. p. 3. nu. 4. vers. 10. vbi ait non satis esse iuramentum dicentis se ignorare, quando aduersus eum esset maxima iuris presumpcio ex longi temporis prescripione, & Gratian. alios allegans, regul. 270. n. 7. dicens ignorantiam minimè iuramento probari, quando contrarium esset vehementer presumpcio ex facti qualitate, aut notoritate. At in præsentia non constat inter Doctores, num legis sufficienter promulgatæ ignorantia probetur iuramento? Affirmant enim multi cum glos. c. propofuisti, verb. non probatur, ad fin. d. 82. & c. qui & humanis, sine 12. q. 2. In contrarium autem fortiter arguet Innoc. c. 2. n. 1. de constit. dicens præsumptam scientiam in hoc euentu, nisi dilucidè ignorantia probetur. Vrgent etiam proximè dicta, nimirum, non adhiberi fidem iuramento, vbi vehementes scientiæ coniecturæ adfunt. Quæ enim vehementiores esse possunt, quàm legè esse publicè promulgatam, bimestreque, transisse? De qua re consulendi sunt Doctores c. 2. de constit. Antonius Cucus lib. 1. in l. maiorum tit. 3. nu. 23. & largissimè Menochius de arbit. lib. 2. centuria. 2. casu. 186. nu. 2. & sequentibus, & de presump. lib. 1. presump. 77. à. n. 1. vbi duplici sententia recitata concludit receptiorem esse, non adhiberi fidem iuramento. Idq; mihi satis placet. In foro autem conscientie statentur vniuersi, simpliciter assertioni credendum esse, nedum iuramento. Quia de solo assertente, eiusque conscientie præiudicio agitur.

6 Tertium fundamentum sit. Constat apud omnes, quauis lex sufficienter promulgata sit, si actum nullo alio iure interdictum puniat, ignaros inuincibiliter illius legis, à culpâ, & illius pœnis eximi.

Quia res que culpæ erant, in damnū vocari non debent. c. 2. de constit. Nec sine culpa quiquam puniendus est regula, sine culpa. 23. de regulis iuris, in 6. Idemq; aperit probat. l. finalis, in fin. ff. de decretis ab ordine faciendis, ibi. *Respondi huic in modis: nam aduersus scientes, paratas esse. Et c. fin. in fine, qui matrim. accus. poss. ibi. Iste tamen amoneri nequiret, cum culpabilis non existat.* Cuius ratio traditur. l. si ignorans. 52. ff. locati, ibi. *Non enim contemnit disciplinam, qui ignorans.* Atq; ita docent Glossa. c. 2. verb. culpa, de constit. vbi Innoc. n. 1. Hosti. ad fin. Anton. n. 19. Abbas. n. 7. Baldus n. 1. Anchar. n. 5. Henric. n. 6. Decius. nu. 22. Aretin. n. 3. Alex. de Neuo. n. 28. Beroius. n. 44. & sequenti. Immol. clem. 2. nu. 2. de hæret. vbi Bonifacius. nu. 27. Couar. c. alma mater. 1. p. 5. 10. n. 8. & 9. Menoch. de arbitrarijs, lib. 2. centuria. 2. casu. 185. n. 2. & conf. 510. nu. 5. volum. 6. atq; omnes triplici. n. sequenti allegandi. Quia solum discrepant, quando actus ille erat alio iure antiquiori damnatus, siue humano, siue diuino naturali, vnde in hoc casu est sita tota controuersia, num ignorans hoc ius nouum prohibens, concius tamen antiquæ prohibitionis, incurrat pœnas eo nouo iure latas?

7 Quæstio prima. Vtrum efficiens actum sub excommunicatione interdictum lege aliqua noua, qui antiquiori iure positio, aut diuino naturali prohibitus erat, ignarus legis nouæ, at conscius illius prohibitionis antiquæ, incurrat eam excommunicationem iure nouo latam? Triplex est sententia. Prima vniuersaliter docet in eo euentu incurri eam excommunicationem, siue ea lata sit iure communi, siue Episcopi eodestitute. Probatur primò ex c. cū illorū, de lent. excom. vbi habetur posse dispensari cum percussoribus clericorum, iuris ignaris, ergo non excusat ab ea excommunicatione, ignorantia iuris humani eam imponentis. Secundò, quia ignorantia facti, non verò iuris excusat. regula, ignorantia. 13. de regulis iuris, in 6. l. iuris. l. error. l. regula. ff. de iuris, in 6. l. iuris. l. error. l. intelligi potest, de vincibili ignorantia. Quia talis licet facti sit, minimè excusat. Tertio ex l. vulgaris. §. si quis viginti, vers. si quis æs. ff. de furtis, vbi æs furans, existimans esse aurum, vel è contra, furtum admittit solius rei capte. Ex quo textu infert Bar. l. diuus. 14. ff. ad. l. Corneliam, de sicarijs, nu. 1. sacrilegum esse furem cali-

eis consecrati, existimantem non esse consecratum attendiq; effectum, non verò scientis existimationem. Ergo similiter, qui sciens, & prudens rem illicitam admittit, incidit in vniuersas pœnas legis etiam quam ignorat. Quartò, quia rei illicitæ vacans, censetur consensum præstare etiam ijs, quæ præter eius intentionem sequuntur. Vt probat. c. fin. de homic. in 6. vbi inbens aliquem verberari, cauens ne occidatur, irregularis est, si madata ius madata excedens occidat. Redditq; is textus rationem, quia mandando in culpa fuit. Ergo cum hic ius nouum ignorans, fecerit rem illicitam, subijciatur etiam pœnis iuris à se ignorati. Potest tandem probari rationibus, quas. n. 12. afferam, ad probandum minimè ipsius pœnæ excommunicationis ignorantiam excusare. Atque ideò hanc sententiã tuengur Glossa. c. à nobis, el. 1. verb. non nisi, de sent. excom. Sco. 4. d. 6. q. 8. in principio. Couar. c. alma mater. 1. p. 5. 10. à. n. 9. vsq; ad. 12. & asserunt eam esse probabilem Sorus. 4. d. 22. q. 1. ar. 2. ad fin. ante. 4. conclus. & Barthol. à Ledesma. de pœnit. vbi de excom. dubio. 5. Pro eadem sententia faciūt alij vniuersaliter docentes incurere pœnam statuti, qui rem illo interdicitam, ita uti ignarus admittit, si notat aliò iure veritam esse. Hi sunt Bart. l. 1. n. 21. C. de summa Trinitate, & ibi Cynus, vers. quidam alij. Baldus ibi. num. 22. Bella perica ibi, in repetitione. n. 13. Albericus. 1. p. statutorum. q. 15. & 3. p. q. 1. Anchar. repetitione super. c. postulasti. n. 39. fin. de foro comp. Cardin. d. c. à nobis. n. 2. vers. ad quod oppoat, in fin. Præposit. c. quæ contra. ad fin. d. 8. Beroius dicens forte hoc esse verum. c. 2. n. 8. de constit. vbi & Decius in. c. lectura. nu. 31. & eius Additionator super glossam, verior, similitas nisi pœna esset valde excessiua. Carolus Molinæus consuetud. Parisiensibus. §. 30. q. 41. paulò post principium. Marilius. l. finalis. n. 8. ff. de iuris. d. om. iud. Gandinus tit. de pœnis reorum. nu. 16. Portius inst. de iure naturali. §. sed & quod Principi. n. 19. Henricus Boraeus de Synodo. 3. part. 2. n. 17. Julius Clarus dicens communem lib. 4. receper. §. fin. q. 85. vers. secundus est casus Antonius Gabriel tomo. 1. communium, in mea editione, lib. 9. verb. ignorantia, fol. 502. colum. 1. Matienso lib. 4. recopil. tit. 12. l. 1. glos. l. 1. n. 3.

8 Secunda sententia distinguit sic. Si excommunicatione sit iure communi lata, mi-

nimè excusabit prædicta ignorantia: secus si lata sit constitutione ordinariorū. Probat ex. c. 2. de constit. in 6. ibi. *Vt animarum periculis obuietur, sententijs per statuta quoruncunq; ordinariorū prolati, ligari nolumus ignorantes.* Vbi videtur ius nouum indici, aliàs non diceret, *Nolumus*, sed declaramus: nec diceret, *Vt animarum periculis obuietur*. Et tamè solum id decernit de statutis editis per prælatos locales inferioris pontifice. Quod si dicas cum Sylu. verb. ignorantia. q. 8. n. 16. nomine ordinarij includi ibi Pontificem; quandoquidem ordinariorū omniū ipse est ordinarius. Repugnat, quia dicit, *Sententijs per statuta*. Statutorum verò ius particulare importat. Inst. de iure naturali. §. ius autem ciuile, vers. nam quod quisq; ibi, *Procatius ius ciuile*. Vbi glos. verb. ius ciuile, explicat, vt sunt statuta terrarum. Præterea, quia dicit, *Quoruncunq; ordinariorū*. Nominè autè ordinarij non includitur communiter Pontifex, vt vsus canonum testatur; & passim apud Concilium Tridentinum habetur, & si Pontifex includeretur, superflueret dictio illa, *Quoruncunq; ordinariorū*. Sed satis esset dicere, quoruncunq; additum autem est, ordinariorū, ne Pontifex includeretur. Præterea, quia summus Pontifex ibi ait, se nolle sententijs ordinariorū ignorantes ligari. & ipse suo successori legem indicere nequit. Par enim in imperio caret. c. innotuit, de elect. l. nam magistratus. ff. de arbit. & vbi à successore quippiam fieri vult, non illi iubet, sed significat, vt fieri videmus. c. fin. de rescript. in 6. & l. digna vox. c. de legibus. Cum ergo illud sit ius nouum, & de solis ordinariorū inferiorum constitutionibus statuat ijs non ligari ignorantes, contrarium erit dicendum, vbi excommunicatione iure Pontificio lata sit, argumèto sumpto à contrario sensu. Et confirmatur, quia longè diuersa est ratio de constitutionibus Pontificijs, & aliorum inferiorum. Cum enim illis maior reuerentia sit debita, minor contempus desideratur ad earum pœnas incurrendas, vnde non mirum si ignorantia non excuset. Cùm secus in his contingat. Atq; ita tenent Glossa eo. c. 1. de constit. in 6. verb. statuta, iuncto, verb. ignorantes. Anchar. repetitione in. c. canonum statuta. n. 223. & sequenti; de constit. Crocius. c. 2. eo. tit. in principio, colum. penultima. D. Anton. 3. p. tit. 2. q. 3. fin. & c. 75. sine. Maioris. 4. d. 18. q. 4. ad fin. vers.

præterea nullus. Adrian. 4. de confession. q. 3. de clauib. §. ex his aliter. Rosel. verb. ignorantia. n. 13. Driedo. lib. 2. de libert. Christiana. c. 9. in 2. sententia. Victoria summa. de excom. nu. 337. Corduba in suo quaest. lib. 2. q. 17. initio. Vgolin. de ec. furis. tabula. 1. c. 9. §. n. ro. & dicit valde probabilem. neutram definiens Petrus de Ledesma summa sacram. tract. de excom. c. 3. fin.

9 Tertia sententia (cui tanquam probabili-
lioni adhaere, licet dux priores sint proba-
biles) affirmat eam ignorantiam excusare
ab excommunicatione, siue lata sit consti-
tutio Episcopali, siue Pontificia, quan-
vis actus sit iure diuino naturali prohibi-
tus, nec id lateat ignorantem prohibitio-
nem iuris positui. Ducor primo, quia qua-
ritas peccati committenda est cum delicti
quantitate. c. felicitis. vers. illud autem, de
penis. in 6. ibi. *Index panæ meriatur ex cul-
pa*, & c. 2. sine. de his que sunt à maiori
parte capituli. ibi. *Nec panæ sic veterius pro-
trahenda, quam delictum fuerit*. Sed hic ig-
norans solum ius naturale, & diuinum of-
fendit, contra quod se agere norat, non au-
tem ius posituum, quod inuincibiliter ig-
norabat. Ergo solius prioris iuris penam
incurrer. Secundò, ex c. proposito. d. 82.
quod est Innoentij. I. Exuperio Toletano
Episcopo, Epistola. 4. c. 1. vbi deciditur
clericos incontinentes non deponendos
esse iuxta constitutionem Siricij Pontifi-
cis. Quia eam ignorabant, ibi. *His ignoran-
tibus venia non negabitur*, vbi gloss. verb. ig-
norantibus, & verb. negabitur, subdit rati-
onem, quia decretum non legit ignoran-
tes, & tamen incontinentia iuri diuino, &
naturali aduersatur. Quod si obijcias sta-
tim subdi. *ita vt de cetero penitus incipient
abstinere, & gradus suos in quibus fuerint in-
ueni, reuertentur*. Vnde videtur pena exten-
di ad ignorantem. Dico id non esse vi con-
stitutionis ignorantæ, sed nouæ facti præ-
teritum puniētis, quod aliàs malum erat.
Nec id rigidum est, potest enim Ecclesia
liberè ius statuere circa cõditiones in pro-
mouendis requisitas; debetq; potius cõ-
mune discerere, quam priuatum aliquo-
rum vtilitatem respicere. Tertio ex l. eum
qui. 18. §. si iniuria, versat cum aliquis. ff.
de iniurijs. ibi. *Cum aliquis filium familias,
patrem familias putat, non potest videri iniu-
riam patri facere, magis quam viro, si mulie-
rem viduam esse credebatur. Cum affectus iniu-
riam facienti sin base, tanquam in patrem fa-*

milias consistat. Ex quo textu constat iniu-
riam inferentem, errantemq; circa perso-
nam, non amplius sua existimatione puni-
dum esse. Sic ergo qui solum ius diuinum
naturale se transgredi, falsò putat, solaili-
us peccat, cui iniuriam irrogat, plectetur.
Et confirmatur, quia delinquens, ac subin-
de rei illicitæ operam dans, non ponitur
vltra animi mensuram. l. qui iniuria. §. 5. ini-
tio. ff. de furis. ibi. *Qui iniuria causa ianuã
effregit, quãuis inde per alios res amota sint,
non tenetur furti*. Et ratio est. Quia volun-
tate, ac proposito maleficia distinguuntur
c. cum voluntate, de sentent. excom. cum
ergo hic non habuerit tacitum, aut expres-
sum animum offendendi ius humanum,
quod inuincibiliter ignorabat, immunis
erit culpæ fractionis illius, ac proinde pec-
ne ex illa confurgentis. Quarto, quia noua
constitutio quando est declaratoria iuris
antiqui, extenditur ad præterita: vt tradit
Doctores. c. 2. de constit. at non extendit-
tur quoad nouam penam in ipsa statutã,
ne ius nouum ignorans, eam incurrat, vt
aduertit ibi Felinus. nu. 6. vers. 2. idq; prob-
at ex c. quoniam. 47. d. & c. nullus. §. 5. d.
ergo ignorantia noui iuris excusat à pena
ipius. Quintò, quia ius indicens nouã pec-
nam rei antea prohibita, est prorsus noui
quoad eam penam: atq; subinde de illo,
ac de iure nouo censendum est, vt docent
Anton. c. 2. de constit. nu. 13. & 21. Imola
ibi. n. 6. Felinus. n. 6. Sed à noui iuris trans-
gressione excusantur illud inuincibiliter
ignorantes, ergo & à pena. Sextò, quia ig-
norantia peccati per ius commune imposi-
tæ, solum differre videtur ab ignorantia il-
lius, quæ Episcopali constitutione statui-
tur, quoad fori externi præsumptionem,
hæc enim in illo foro præsumitur inuinci-
bilis. At in foro conscientie si vtrq; sit
inuincibilis, nulla discriminis ratio appa-
ret. Si ergo ignorantia excusat ab hæc, excu-
sabit ab illa, aut à neutra. Tandem prob-
atur rationibus excommunicationi pecu-
liaribus, ex ipius natura peccatis, quas nu.
13. referam, probans non tantum ad eam
incurrendam, desiderari scientiam noui i-
ris, sed etiam ipsius peccati excommunicationis.
Præterea, quia excommunicatio solum
fertur ob contumaciam, & inobedi-
tiam præcepto Ecclesiæ, vt colligitur ex
illo Matt. 18. vbi excommunicandi pote-
stas concessa est. *Si Ecclesiam non audierit,
sit tibi sicut ethnicus, & publicanus*. At igno-
rantia Ecclesiasticæ præcepti, quauis cons-

cius

cius diuini, non dicitur contumax, ac Ec-
clesiæ inobediens. Non ergo innotabitur
excommunicationis vinculo. Atque ideo
hanc sententiam amplectuntur, Hostien-
cap. à nobis, el. 1. de sentent. excom. vers. ad
quod dicitur, vbi Anton. nu. 8. & 9. Ab-
bas. n. 9. Felinus. n. 1. Ioan. Andri. c. 2. de con-
stit. in 6. nu. 1. & ibi Dominicus. n. 25. vers.
gloss. in verb. ignorantem. Ioannes de Ligu-
nato quem refert, & sequitur Imolc. 2. de
constit. nu. 9. vers. potes respondere. Ang.
excommunicatio. 7. casu vlt. num. 3. Sylu.
excommunicatio. 2. notabili. §. 6. & ex-
communicatio vltim. q. 3. §. 4. & verb. ig-
norantia. q. 8. dicit. 2. & §. 15. Tabien. ex-
communicatio. 7. q. 1. n. 2. Petrus de Soro-
le d. 3. de excommunicatione. §. secundum
sit. Sotus. 4. d. 12. q. 1. art. 2. ad finem, in 4.
concl. Castro lib. 2. de lege pœnali. c. 14.
§. sicut dicitur est. Nau. sum. c. 23. latinè. n.
47. vers. addo, his hispan. n. 45. & c. 27. in
veraq; n. 16. & in latina nouiori, eod. c. 27.
n. 27. vers. 13. Ledes. 2. p. 4. q. 2. ar. 6. ad
finem. Omandus. 4. d. 18. q. vnica, proposi-
tio. 74. Enriquez lib. 13. de excom. c. 23.
n. 2. Bartholomæus à Ledesma. de excom.
dab. 5. pagin. 996. Ludou. Lopez. 2. p. in-
finit. c. 13. de excommunic. §. igitur pro-
cludenda. Petrus de Ledesma de matri.
q. 55. art. 6. dubio. §. ad 4. & idem met dicit
esse valde probabilem, in sum. sacram. c. 3.
de excommunicatione, in fin. Philiar. de
officio sacerdotis, tomò. 1. p. 1. hb. 3. c. 4.
concl. 4. Manuel. 1. tomo summa. 2. editio-
ne. c. 77. n. 3. Lelius Cecus de casibus refer-
uatis, casu. 1. Grassi. 1. p. decisionum, lib.
4. c. 9. n. 21. Cañedo summa sacram. vbi de
excommunic. c. 3. n. 15. Vega. 1. tomo sum-
ma. c. 85. casu. 73. & dicit esse probabilem
Corduba lib. 2. quaestionarij. q. 27. in 2. o-
pinione, & ab hæc sententia dicit Iulius
Clarus. n. 7. ad fin. relatus, non esse reced-
endum in iudicando. Pro eadem senten-
tia sunt Doctores quos nu. 17. referam, do-
centes vniuersaliter penam iuris humani
non incurri, licet factum sit iure diuino na-
turali veritum, si iuris ignorantia adsit.
Hanc eandem sententiam post hæc scrip-
ta videntur Suarez. 5. tom. in. 3. par. disp. 4.
se & 8. nu. 2. Azor lib. 1. institut. mor. cap.
15. q. 2.

10 Ad argumenta primæ sententiæ. nu. 7.
proposita respondetur. Ad primum dic-
tæ tum intelligi de ignorantia vincibili,
& culpabili. Idq; constat. Quia quæ agit
textus de ignorantia iuris, ac facti. At cõ-

stat hæc excusare, si inuincibilis sit. Ad se-
cundum dic intelligi eam regulam in foro
externo, in quo iuris ignorantia non præ-
sumitur, vt bene docent Rosell. verb. ig-
norantia. n. 15. vbi Sylu. q. 8. dicit. 3. ad fin.
Merin. c. de restit. q. 17. ad fin. Castro lib.
2. de lege pœnali. c. 14. §. sicut dicitur est.
Phillicus de officio sacerdotis, tom. 1. p.
1. lib. 3. c. 4. concl. 5. Ad tertium respon-
det Decius. c. 2. de constit. n. 3. illum tex-
tum nil probare. Quia ibi considerari in-
teresse partis, & ideo veritas inspicitur,
vel debet intelligi, quando ignorantia est
culpabilis, vt constat in exemplo Bartoli
ibi adducto. Quoniam calices communi-
ter sunt consecrati: & ita calicem furans
tenebatur consecratorum esse præsumere.
Atq; ita potest ea Bartoli doctina defen-
di. Quauis eam falsam appellet Couar. c.
alma mater. 1. p. §. 10. n. 15. vers. 4. hic cõ-
uincitur. Ad quartum dic, imputari quod
sequitur præter intentionem. Cum man-
dans tenebatur id præuidere: atque ita est
culpabilis ignorantia. Quare textus ille
rationem reddit: eò quod mandans fue-
rit in culpa, & id euenire posse debuerit
cogitare.

Ad argumenta secundæ sententiæ. nu.
8. allata responderetur. Ad primum dic cum
Sylu. verb. ignorantia. q. 8. dicit. 3. & Eue-
rardo in suis topicis, loco à contrario sensu,
nu. 12. argumentum à contrario sensu
vim non habere, quando in casu contrario
militat eadem, vel maior ratio. At in ex-
communicatione iure Pontificio lata, proce-
dit ratio in illo textu explicita, nimirum,
vt animarum periculis subueniatur. Imò
maior est ratio: facilis enim ius Pontifi-
cium commune ignoratur. Ad confirm-
dic non esse rationem illius decisionis, reu-
erentiã Pontifici, aut Episcopis debitã,
sed vt anime periculis cõsularur. Quæ po-
tius loci habet in iuris cõmunis statutis.

SUMMARIUM.

An ad excommunicationem incurrendam non
sufficiat scientia iuris, sed requiratur etiam
scientia ipsius peccati: Refertur quadd senten-
tia, nu. 12.

Sententia auctoritas, numero. 13. & ibi, ad ex-
communicationem exigatur motus subil-
litas pena.

Soluuntur argumenta, nu. 14.
Post numerum decimum quartum inuenies alia
summaria.

Questio secunda, an ad incurrendam excommunicationem non sufficiat scientia iuris positivi rem illam prohibentis, sed requiratur etiam scientia ipsius poenae: atque ita sciens ius prohibens, ignorans id prohibere sub excommunicatione, illa minime incurrat? Quidam asserunt non desiderari scientiam ipsius excommunicationis. Ducuntur. Primo, quia obligatio delinquentis ad poenam est naturalis, non confurgens ex delinquentis consensu, sed ex autoritate legis imponentis, & consensu delinquentis ad delicti admissionem, ita ut dato hoc consensu oriatur naturalis ad poenam obligatio. Ut constat ex inst. de obligat. quae ex delicto, in principio, ibi. *Nam omnes ex voluntate delicti, ex ipso maleficio.* Et imperatores, ff. de iure iurati, ibi. *Tu te huic poena subdidisti, & l. 15. tit. 13. p. 2. ibi. Et que facta est in ierro. et misit se in eum in seruidumbra de la pena.* Vbi Gregor. Lopez verb. el mismo, ait admittentem delictum appellari poenam amorem, auct. de non alienando. §. quia vero, el. 1. collat. 2. ibi. *Amatores periculi.* Qui enim vult antecedens, nempe, delictum, vult necessario consequens, nimirum poenam. Illud ff. de acquir. haeredit. ergo impertinens est ut delinques non sit poena. Ad hoc enim exigi deberet poena scientia, ut voluntas ferretur in illam. Et confirmatur, quia hoc distat inter culpam, & poenam; auctore. D. Thoma. 4. d. 18. quest. 2. art. 5. quest. i. cul. 2. quod culpa principium intra nos est: omne enim peccatum est voluntarium: poenae autem, extra nos, nec ad illam desideratur voluntas, imo de ratione ipsius est ut voluntas repugnet. Non ergo desideratur poenae precognitio, quod illa incurratur. Secundo, quia alias infideles poenam in inferni peccato mortali debitam ignorantes, ab ipsa eximerentur. Tercio, quia Matth. 18. vbi potestas excommunicandi est concessa, solum petitur, ut habeatur quis tanquam ethnicus, id est, excommunicetur: ut Ecclesiam non audiat. Quia alias soli viri docti iuris excommunicationes incurrerent, & multi haeretici non essent excommunicati. Cum plebrosque excommunicatio lateat. Atque ideo praeter Doctores, quos. n. 7. retuli, dicentes satis esse scientiam prohibitionis, sustinent hoc Driedo lib. 2. de libert. Christiana. c. 9. fin. & cap. 10. paulo post principium. §. 4. dubitatio, vers. ad 1. dubitatione. Coua. dicens oppositum esse manifestum errorem

alma mater. 1. p. §. 10. nu. 9. Ledesm. 2. p. 4. q. 24. artic. 6. ad fin. Meth. 1. 2. q. 76. ar. 3. fin. Corduba in quest. lib. 2. q. 25. ita in principio. Idem in genere de poenis docet Baldus. c. 2. nu. 1. ad finem, de constit. vbi ait delinquentem qui nec in delicto, nec in eius qualitate erravit, sed in genere poenae, ab ipsa non eximi. Et hoc est probabile.

Verum probabilius existimo desiderari etiam scientiam ipsius excommunicationis, ut in eam incidatur. Primo, quia. c. 2. de constit. in 6. quod animarum pericula caveantur, decidatur ignorantem non ligari sententijs. Quod decretum cum animabus sauetur, generaliterque de ignorantia loquatur, videtur ample interpretandum, ut accipiatur non de sola iuris ignorantia, sed etiam ipsius poenae. Secundo, quia excommunicatio non fertur, nisi ob contemptum, & contumaciam. c. nemo Episcopus. 11. quest. 3. ibi. *Illis qui aliter non potuerunt corrigi.* Et c. sacro, de sentent. excom. ibi. *Prohibemus ne quis in aliquem excommunicationis sententiam ferat, nisi competenti monitione praemissa.* Ad nec est contemptus, nec contumacia, nec competens est monitio, nisi delinques norit excommunicationem in rebus inflictam, eius enim conscientia respicietur. Et confirmatur, quia ex vna parte excommunicatio est medicinalis. c. 1. de sent. excom. in 6. ex altera, est vltima poena, qua Ecclesia punit. teste. D. August. lib. de correptione, & gratia, cap. 15. & refertur. c. corripian. 24. q. 3. at non esset medicina, sed potius obesse, si ignorata incurreretur. Et qua parte est vltima poena, petit summam contumaciam, qualis est ut excommunicatione in non obedientem cognita, duret contumacia. Tertio, quia ob id ad excommunicationis valorem desideratur praecedere monitionem, non quantum; sed hoc excommunicationis poenae testibus Soto. 4. d. 22. q. 1. art. 2. vers. 3. conclusio. & vers. contra hoc auctem. Enriquez lib. 13. de excom. c. 27. nu. 3. vbi nimirum, adit vltima contumacia, & contemptus praecedente excommunicationis noticia, ergo vbi ea non praecedit, minime incurritur. Huius sententia videtur Host. c. 1. nobis, el. 1. de sent. exco. vbi vers. ad quod dicimus, haec ait. *Nec aliunde si obligatur ad culpam, quia rem facit illicitam, dicit obligatum ad poenam. Quia ad ipsam non aliter obligatur, nisi sciens.* Et tenent Angel. excom. 7. casu vlt. num. 3. Syl. excommunicatio vltimo.

quest.

q. 2. §. 4. Nauar. sum. c. 27. n. 16. & in latina, in noua editione, co. c. 27. nu. 274. Sorus, Ludou. Lopez, Manuel, Philiarcus, Quandus, Vega, Cañedo. n. 9. allegati. Barthol. a Ledesma de excom. dub. 5. col. 996. & ad finem illius dubij. Enriquez lib. 13. de excom. c. 2. n. 1. & c. 23. n. 2. Graf. 1. par. decisio num. lib. 4. c. 9. n. 17. 18. eandem sententiam tenet Suarez. 5. tom. in 3. p. disp. 4. sect. 9. n. 19.

14 Ad argumenta. n. 12. proposita respondetur. Ad primum dic intelligi de poena cognita, vel debita cognosci, & delicto proportionata. Id enim delictum admittens, sese illi poenae subijcere nosse debet. Qui enim vult antecedens, vult consequens, quod nouit, aut nosse debet ex illo subsequi. Secus quando est poena extraordinaria, qualis est excommunicatio. Insuper quantum in ceteris poenis id locum habet. Secus in hac, quae quia medicinalis, ac vltimum supplicium est, postulat vltimam contumaciam. Ad conf. de poenam in se ipsa inuoluntaria esse, at in causa debere esse voluntariam. Quod enim incurritur, debet amari delictum, ut est causa illius, sicut in excommunicatione. Vnde oportet illius notitiam praemitti. Ad secundum neganda est sequela. Quia inferni poena est ordinaria, culpaeque lethali proportionata. Ad tertium dic intelligi, si Ecclesiam non audierit pertinaciter, ac vltimam contumaciam habens, ut probauit, nu. praecedenti. Quae tunc reperitur, quando nota excommunicationis poena delinques minime respicit. Ad quartum concedito eos omnes si excommunicationem inuincibiliter ignorant, ea minime ligari.

S Y M M A R I V M.

Iregularitas ex significatione confurgens, contrahitur licet absit ignorantia iuris, vel facti. & explicatur regula, sine culpa, de regulis iuris in 6. nu. 15. An irregularitas ex delicto suspensio, interdicitur, ac cetera proponuntur, quando delinques ignorat ius sub illis poenis prohibens, est eadem conclusio aliter prohibita. R. fertur quaedam opinio. n. 16. Opinio aut horis. n. 27. & ibi suspensio, & interdicitur imponuntur, ob contemptum, & exigunt monitionem, & irregularitas ex delicto non incurritur absque contemptu, & quando peccatum aliquod potestici referatur, ignorantia reservationem, conficius ea

mon malicia, possit ab inferiori absolui, & an reservatio illa sit poena. n. 18. Soluitur argumentum, numer. 19. post quem inuenies alia summaria.

Questio tertia, an irregularitas ex delicto confurgens, suspensio, interdicitur, ac cetera omnes poenae incurrantur, vbi adest ignorantia iuris positivi, eas imponentis, ac delinques se in aliquid peccare nouit? Consulto dixi, irregularitas ex delicto confurgens. Nam eam, quae factum ipsum sequitur, & absque omni culpa, ob solam significationem contrahitur, constat quacunque data ignorantia iuris iuris, sine facti, contrahi. Quia ideo ignorantia eximit a poena, quia liberat a culpa, ex qua consequitur. Cui ergo irregularitas haec nullam exigat culpam, non excusabitur illa. Deinde, quia siue data opera, siue ignoranter id fiat cui, est annexa, & quae tollitur significatio, cuius defectu incurritur. Ita Cuius. 1. 2. q. 76. ar. 3. §. ad hoc dicitur. Syl. verb. ignorantia. q. 8. dicto. 3. sine Castro lib. 2. de lege poenali. c. 14. §. prima principalis. Ludou. Lopez. 2. p. instr. c. 13. de excommunic. §. ad argumentum 3. Atque hinc venit intelligenda regula, sine culpa, de regulis iuris, in 6. docens sine culpa, a nisi iuris causa, neminem puniendum esse. Haec enim irregularitas absque culpa contrahitur, sed non absque causa.

Difficultas autem est, de irregularitate ex delicto, suspensione, interdicitur, ceterisque; quibuscumque poenis, quae ob culpam incuruntur. Aliqui affirmant satis esse ad eas omnes poenas incurrendas, delinquentem non esse peccatum admittens, quantum prolius ignoret ius posituum prohibens sub illis poenis. Ducuntur, quia speciale est in excommunicatione, ut illius iuris scientiam postulet: eo quod contumaciam postulet, tanquam vltima Ecclesiae poena. Pro hac sententia sunt omnes Doctores quos nu. 7. retuli, dicentes etiam ab excommunicatione non eximere hanc ignorantiam, & vltra illos idem docent Anton. c. a nobis, el. 1. de sentent. excom. nu. 8. & 9. vbi Abbas. n. 9. Anchar. repetit. in c. canonum statuta, de consi. nu. 224. Turre. c. qui bis n. 8. de consecr. d. 4. Sorus. 4. d. 22. q. 1. art. 2. ad fin. Ledesm. 2. p. 4. q. 24. art. 6. ad fin. Corduba in quest. lib. 1. q. 12. art. 1. vers. ex quo sequitur. Ludouicus Lopez, nu. praecedenti allegatus, Barthol. a Ledesm.

de

de excommunicatione. 5. ad fin. Grassi. 1. p. d. c. 1. n. 17. Manuel. 1. tomo summa. 2. editione. c. 2. 4. n. 11. Caele de summa sacramenti. de excomm. c. 3. in commento. n. 16. & idem dicit de irregularitate ex culpa contracta Felin. c. 2. n. 6. de consil. & est satis probabile. Eandem sententiam tenent in Irregularitate Suarez. 5. tom. in 3. disp. 40. sect. 5. nu. 10. Azor lib. 1. inst. moral. c. 15. q. 7.

17 Verius tamen esse credo vniuersas has penas non incurrunt, ubi adest praedicta iuris ignorantia. Ducor, quia sex priores rationes quas. n. 9. retuli ad probandum ignorantiam hanc ab excommunicatione excusare: pariter id probant de omnibus penis ex culpa procedentibus. Secundo, quia c. 2. de consil. in 6. ubi asseritur ignorantem non ligari sententiam, non est sermo de sola excommunicationis sententia, sed de omnibus sententiis ordinariorum: quia indefinite dicit, *A sententijs quoruncumque ordinariarum*. Atque indefinita iuris propositio tradens regulam, prout ibi fit, aequivalere vniuersali (vt probauit lib. 3. disput. 44. nu. 2.) & ita textum illum non solum in excommunicatione, sed in quibuslibet sententijs intelligunt Glossa ibi, verb. sententijs, Ioan. Andreas ad finem, vers. in gl. 3. Dominicus. nu. 25. vers. nec obest quod ipsum Francus. n. 8. Tertio specialiter probatur de suspensione, & interdicto, ratione petita ex ipsorum natura. Quia non sola excommunicatione imponitur, ob elatum contemptum, & contumaciam, sed etiam suspensio, & interdictum. Vt bene docet Francus. c. 2. de consil. in 6. nu. 8. atque ita praesentiam monitionem requirunt, quando in penam delicti futuri sententur. Vt de suspensione est textus expressus. c. reprehensibilis, de appellat. & idem esse de interdicto, affirmant ibi Host. super verb. excommunicationis, vel interdicti, & ibi Ioan. Andr. n. 2. Anchar. n. 1. Abbas. n. 3. & 4. Alex. de Neou. n. 7. & 8. Decius. n. 4. Inno. c. 1. n. 3. de excessibus praeter. Card. eodem. de penis. §. quod si. q. 2. Syluest. verb. suspensio. q. 4. vbi Armilla. nu. 17. & verb. interdictum. h. 28. Nauar. summa. c. 27. n. 59. initio. Bernardus Diaz in sua praeterea, in noua editione. c. 130. n. 1. Enriquez lib. 13. de excommunic. c. 34. n. 1. fin. Manuel. 2. tomo summa. c. 67. n. 1. Philartus de officio sacerdot. tomo. 1. p. 1. lib. 4. c. 1. Ludovicus Lopez. 2. p. instructio. c. 21. de interdicto. Viualdus candelabro sacram. 2. p. vbi

de suspensione, nu. 179. Imo Host. Ioan. Andr. Anchar. ibi asserunt pari passu procedere quoad hoc, excommunicationem, suspensionem, & interdictum. Ergo sicut excommunicatio requirit scientiam iuris positum illam imponens, ita suspensio, & interdictum. Quarto, probatur de irregularitate, quia ea est poena contemptus, vt docent Abbas. c. preloralis. §. verum. n. 15. de appel. Nau. c. cum contingat, causa 14. nullitatis, remedio. 2. n. 7. & c. accepta, de restit. spoliat. oppositio. 8. illation. 9. n. 35. vnde deficienter contemptu minime incurritur, vt tradit ibidem Abbas per c. 2. de consil. in 6. & Nauar. sum. c. 27. in latina noua. nu. 252. vers. 8. Imo ad ipsam incurrendam dolus desideratur. Dominicus. c. 15. qui §. is verum. n. 1. de sentent. excom. in 6. Nauar. duobus prioribus locis proxime citatis. Perez lib. 5. ordin. tit. 1. l. 1. fol. 27. §. praemissa tamen doctrina, vers. ex quo inferebam, & lib. 8. tit. 13. l. 1. paulo ante finem. At ignorans ius irregulariter imponens, non est in dolo, nec contemnit l. si ignorans. §. ff. locati. ibi. *Non enim contemnit disciplinam, qui ignorauit militem*. Ergo eam non incurrit. Atque ita in omnibus poenis tenent hanc sententiam Host. c. 2. nobis, el. 1. vers. ad quod dicimus, de sentent. excommunic. vbi Ioan. Andr. num. 5. super verb. culpa. Anchar. n. 4. vers. oppositio dicitur hic. Henricus, nu. 15. & dicit aequiorem Abbas ibi. n. 9. Idem Ioan. Andr. in addit. ad Speculat. 4. p. rubrica de constitut. glossa penultim. & c. 2. de consil. in 6. num. 1. iuncto fine, vers. in gloss. 3. vbi & Ioannes Crocius in fine principij. Anton. c. 2. n. 21. de consil. vbi Felinus. nu. 6. vers. 3. conclusio. Iason. l. cum dos populos, in priori lectura. n. 31. in posteriori. n. 69. C. de summa Trinitate. Angel. verb. ignorantia. n. 4. iuncto, verb. excommunicatio. 7. casu vltimo, nu. 3. nam in priori loco ait ignorantiam iuris humani, quando factum non est contra ius diuinum, & naturale, excusare ab omni poena. Et quaerens quid quando est contra illud ius, remittit se ad posteriore locum, vbi idem dicit quando est contra ius diuinum, & naturale. Syluest. excommunicatio. 2. notabili §. 8. & verb. ignorantia. q. 8. dicto. 3. ad finem. Castro lib. 2. de lege poenali. c. 14. §. sicut dictum est. Nauar. summa. c. 23. hispane. n. 45. latine. n. 47. vers. addo his, & vtraque. c. 27. n. 16. & summa latina, in postrema editione. c. 27. n. 17. vers. 13. Manuel. 1.

tomo summa. 2. editione. c. 195. n. 3. & dicit esse probabilem Corduba in suo questionario, lib. 2. q. 27. §. 2. opinio, & loquens de omnibus censuris, docet idem, Tabie. excom. 7. q. 1. n. 2. Atque de penis spiritualibus, in quibus mitius agitur, idem tradunt Baldus. l. 1. nu. 11. ff. de legibus. Mascardus de probat. concl. 807. n. 6. Idem tenent in de probat. & interdicto Suarez. 5. tom. in 3. p. disp. 4. sect. 9. n. 19. Azor lib. 1. inst. moral. c. 15. q. 3.

18 Hinc deducitur, quod in noua constitutione referatur absolutio alicuius peccati, in odium illius: vt fecit Sixtus. V. contra male promotos ad ordines: ignorantem inuincibiliter eam constitutionem, non incurrere hanc reservationem, quauis se delinqueret. Quia ea reservatio est poena statuta in odium delinquentis. Atque ita Molin. tomo. 1. de iust. tract. 2. disput. 92. col. 54. 1. vers. poena, vocat poenam, non posse absolui ante reale restitutionem, violatorum constitutionis Greg. XIII. de datus, & promissis pro gratia. Adde, annulationem a datus quod non est solennitatis defectus, sed in delinquentis poenam, non incurrunt a legis ignorantibus, vt bene aduertit Anton. c. 2. de consil. n. 19. vers. haec vera. Quauis Immo. lib. n. 6. asserat hoc non vacare dubio. Quia de cetero irritans si Pontifici sit, videtur semper afficere ignorantes. Sed melius distinguitur Anton. Nec obstat, si obijcias per reservationem tolli iurisdictionem absoluendi: & ita ignorantia non efficere vt absolutio illa sit valida. Sicut si bona fide quis simpliciter sacerdoti fateretur. Dicendum enim est aliu esse in reservatione simpliciter facta, quae ad bonam Ecclesiae gubernationem refertur, vt grauiora delicta superioribus referentur: Iam vero de reservatione praecipua in lege, quae est poena, & accessoria, atque adeo sequitur naturam principalis, & poenae. Sicut in simili agens de legis promulgatione, distinguit Glossa in proemio clementinarum, verb. de egero, vers. hec vera nisi dicas: vbi ait aliud esse in priuilegio simpliciter dato, & aliud in priuilegio in lege concessio, debet enim naturam legis tanquam ipsi accessorium imitari.

Ad argumentum. n. 16. propositum, dicendum etiam reliquas poenas contemptum exigere, vt. n. 17. probauimus.

SVMMARIVM.

An ad incurrendas alias poenas ab excommunicatione, desideretur ultra scientiam iuris

peccati delictum prohibentis, notitia ipsius peccati referatur quaedam sententia. n. 20. Sententia aut horis. num. 21. Soluuntur argumenta. n. 22. Post. n. 22. inuenies alia summatia.

20 **Q**uestio quarta, An ad incurrendum suspensionem, interdictum, & irregularitatem ex delicto, ceterasque poenas, sufficiat scientia iuris positum prohibentis, vel ultra hoc consideretur ipsius poenae scientia? Sicut. n. 13. diximus ad incurrendam excommunicationem, exiguntur scientia iuris prohibentis, & ipsius poenae excommunicationis. Naua. sum. c. 23. hispane. n. 45. latine. n. 47. vers. addo his, ait ignorantia poenae non a sola excommunicatione excusare, sed ab alia qualibet poena communitate non statuta. Addit latine, haec doctrina posse plerisque; solatium esse, maxime in materia censurarum, & irregularitatis. Idem sustinet. c. 27. lat. & hispane. n. 16. & eo. c. 27. in noua editione latin. n. 274. vers. 13. latius idem defendit. Eandem sententiam sustinent Philiaeres de officio sacerdotis. tom. 1. p. 1. lib. 3. e. 4. §. 3. obijciunt. Manuel. 1. tom. sum. 2. editio. c. 195. n. 3. & videtur clare tenere Host. c. 2. nobis, el. 1. de sentent. excom. vers. addo, quod dicimus, vbi haec ait. *Nec aliquis est obligatus ad culpam, quia re facit illicitam, dicam obligatum ad poenam. Quia ad ipsam non astringitur nisi scientia*. Et videtur tenere Syl. verb. ignorantia. q. 8. dicto. 1. vbi relata sententia dicenti, scientem se illicita re efficere, ignorantia poenae legis positum annexae, vt excommunicationis, vel irregularitatis, ea incurrere: subdit, limita, vt excom. 2. notabil. §. 6. & excom. 10. §. 3. & eadem. q. 8. dicto. 3. quibus in locis vniuersaliter docet ignorantia excusare a poenis legis, quauis adus sit illicitus contra ius naturale: atque ita iusto illo priori loco, vbi clare loquitur de ignorantia ipsius poenae, etiam irregularitatis, videtur sentire eodem modo excusare ignorantia vtriusque poenae. Idem videtur sentire Ang. verb. ignorantia. n. 4. vbi quaerens an ignorantia excuset a poenis legis: remittit se ad verb. excommunicatio. 7. casu vltimo. n. 3. vbi tenet ignorantiam excusare ab excommunicatione: & quaerit ibi de ipsius excommunicationis ignorantia: quare iunctis his duobus locis videtur idem sentire de ignorantia excommunicationis, & aliarum poenarum. Et loquens de irregularitate censet probabile Ledesma. 1. part. 4. q. 7. articulo. 9. dubio. 2

